

PROJECTE PER A LA REDUCCIÓ DELS PLÀSTICS D'UN SOL ÚS ALS MERCATS DE BARCELONA 2021-2022

Mercats
de Barcelona

Institut Municipal de Mercats de Barcelona

**Ajuntament
de Barcelona**

Els plàstics d'un sol ús

- En el marc del Pla Estratègic Mercats de Barcelona 2015-2025, l'Emergència Climàtica i l'Estratègia Residu Zero, l'Institut Municipal de Mercats –IMMB- vol avançar en el desenvolupament d'una estratègia de reducció dels plàstics d'un sol ús als mercats de la ciutat. L'IMMB està interessat en analitzar l'ús del plàstic ús d'un sol per part de paradistes i persones consumidores i implantar un **Pla d'acció** per la seva reducció efectiva, dins del Programa **Comerç Verd**.
- La generació de plàstics d'un sol ús s'ha incrementat de forma exponencial en les darreres dècades. Es calcula que l'any 2020 s'han generat fins a 500 milions de tones de plàstic. Una bona part d'aquest plàstic són productes d'un sol ús i envasos: el 40% del plàstic mundial que es produeix esdevé un residu en menys d'un mes.
- Apostar per la reducció dels plàstics als mercats significa treballar cap a un model sostenible de distribució i consum baix en emissions, que millori l'eficiència dels processos i que eviti la el malbaratament innecessari de recursos naturals.
- Durant el 2020 s'ha fet una diagnosi de la situació als mercats i possibles actuacions de millora.

01

RESULTAT DE LA DIAGNOSI

MMMMM
MM MM
MM MM
MM MM
MMMMM
MM MM
MM MM
MM MM
MMMMM

Mercats
de Barcelona

Institut Municipal de Mercats de Barcelona

OBJECTIUS

Aquest treball és un encàrrec de l' Institut Municipal de Mercats de Barcelona (IMMB) i consisteix en una anàlisi de la generació de plàstics d'un sol ús als mercats de la ciutat i la redacció de propostes per a la seva reducció.

- Els objectius del treball són:
- **Anàlisi** del consum i generació d'envasos de plàstic d'un sol ús als mercats
- **Elaboració** d'una proposta d'actuacions i línies estratègiques pel conjunt de mercats de la ciutat

El treball es desenvolupa en dues fases diferenciades:

- Fase 1: Diagnosi de la situació actual de generació de plàstics d'un sol ús als mercats de Barcelona
- Fase 2: Elaboració d'un pla d'actuacions de millora.

METODOLOGÍA

- **Es van analitzar 10 mercats:**

- Mercat de St Josep – La Boqueria (Ciutat Vella).
- Mercat de Sarrià (Sarrià).
- Mercat de Sant Martí (Sant Martí).
- Mercat de la Concepció (Dreta de l'Eixample).
- Mercat de les Corts (Les Corts).
- Mercat de l'Abaceria (Gràcia).
- Mercat de Sants (Sants).
- Mercat d'Horta (Horta).
- Mercat de Bon Pastor (Bon Pastor).
- Mercat de Trinitat Nova (Nou Barris).

- **Es van realitzar un total de 518 enquestes repartides de la següent manera:**

- 10 enquestes a directors/es de mercats
- 248 enquestes als/les paradistes
- 260 enquestes a persones consumidores.

ENVASOS UTILITZATS EN ESTABLIMENTS DE CARN I AVIRAM

ENVASOS UTILITZATS EN ESTABLIMENTS DE PEIX I BACALLÀ

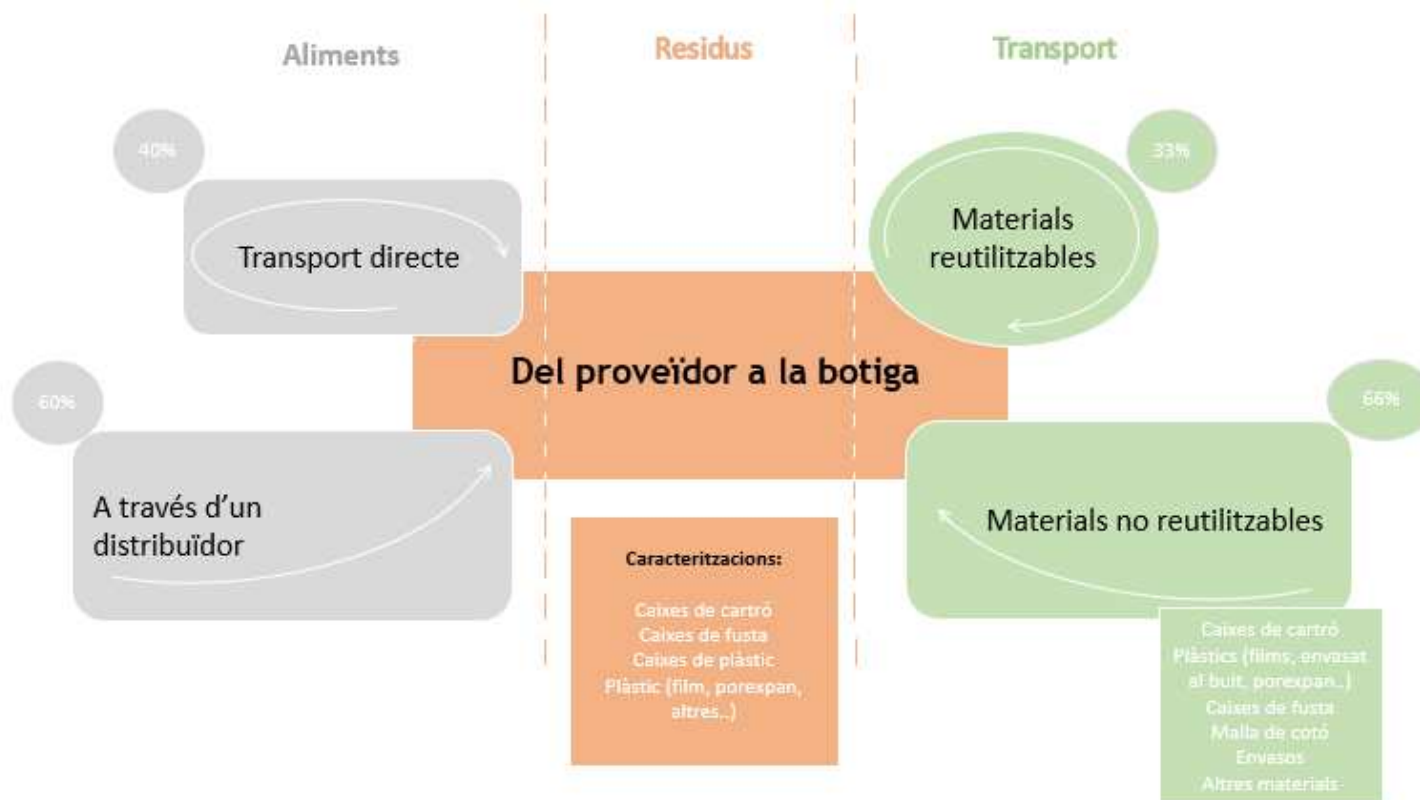

En els Mercats municipals, s'identifiquen 3 fluxos de generació de plàstic d'un sol ús:

Del proveïdor a la botiga

El primer flux de generació de plàstic té molt a veure amb la distribució i l'origen. La base dels mercats municipals és el producte fresc i de qualitat, tot i que cada vegada té més presència altres productes i serveis complementaris. La distribució i la manera en que l'aliment arriba als mercats és el primer flux de generació de

Presentació del producte a la botiga

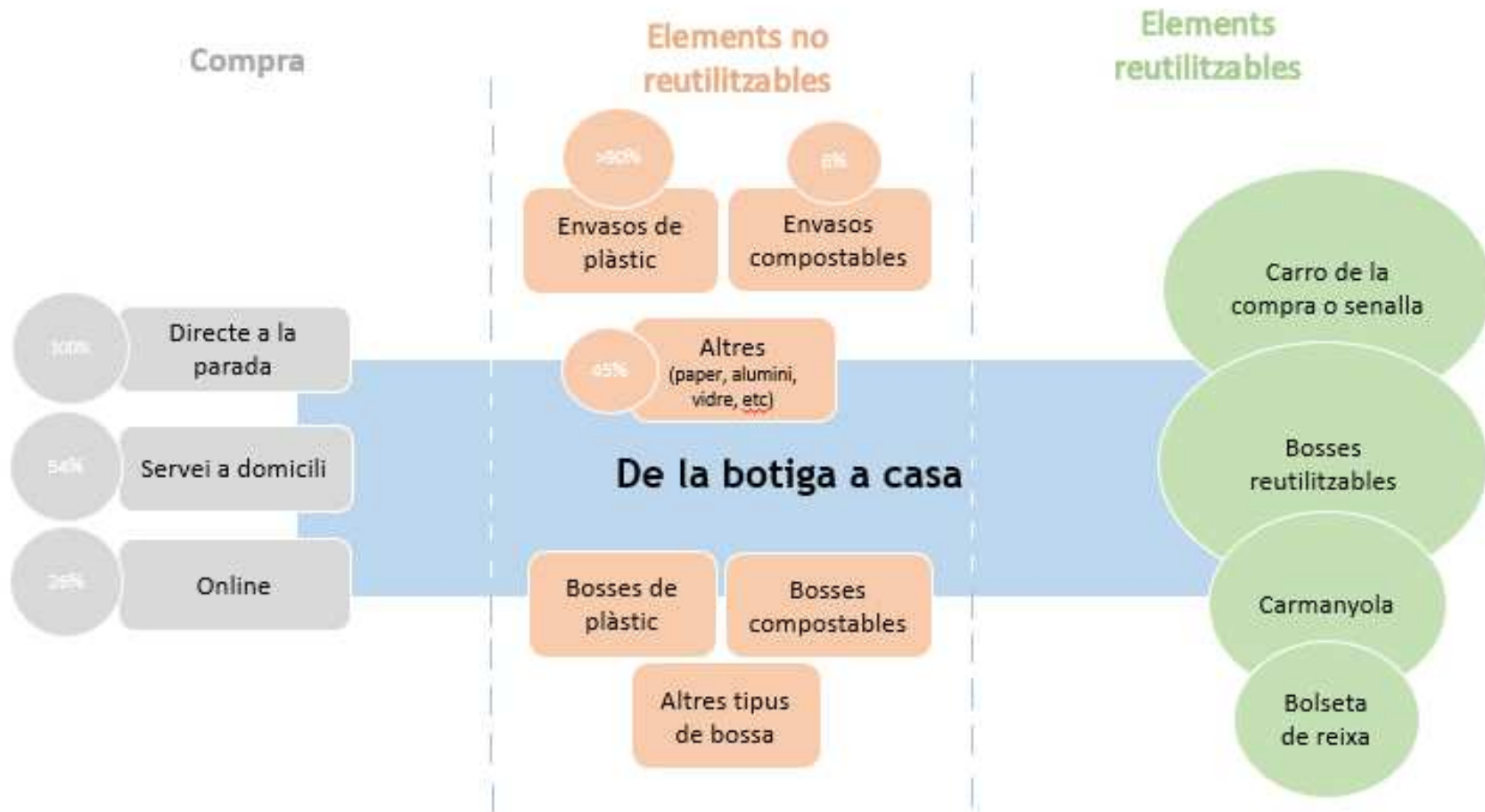
La manera en que el producte es presenta a la parada és diferent segons el tipus de producte i segons la pràctica habitual del paradista. En alguns casos el producte es presentat amb els mateixos elements que arriben d'origen, però d'altres són manipulats i exposats amb altres elements.

De la botiga a casa

La manera en que el consumidor es porta el producte és variant depenent de l'oferta del paradista i de l'hàbit del consumidor

Barcelona també té un **Pla Estratègic de Mercats de Barcelona 2015-2025** que dona resposta als principals reptes a què s'enfronten els mercats (reptes econòmics, socials, tecnològics, administratius i jurídics, i reptes ambientals i de sostenibilitat).

En matèria de residus, les estratègies per a la minimització de residus als mercats són:

- Disponibilitat d'infraestructures per a la recollida selectiva de residus
- Reutilització de palets
- Participació en el Banc d'Aliments
- Autocompostatge de la fracció orgànica
- Incorporació de sistemes d'eliminació del gel
- Reutilització de caixes de cartró, fusta i plàstic
- Utilització de bosses compostables pels residus orgànics
- Reducció de l'embalatge
- Utilització de guants de més d'un ús
- Utilització de pissarres per anunciar ofertes
- Substitució de caixes de porexpan per altres d'un material diferent
- Ajustament de polítiques de compra dels paradistes a les previsions de venda
- Utilització de materials reciclats sempre que sigui possible
- Minimització dels embolcalls en els productes venuts pels paradistes (distribució de bosses reutilitzables o compostables)

Resultats de les opinions i tendències de les enquestes a directores/rs dels mercats.

- Els/les directors/es pensen que els mercats són un reflex de les persones consumidores. Al llarg dels últims anys els mercats han tingut certa capacitat de canvi per adequar-se a les necessitats de les persones consumidores. En aquest sentit, alguns/es directors/es pensen que els/les paradistes del mercat cada cop tenen més sensibilització per l'excés en l'ús del plàstic, però encara hi ha molts/es paradistes que no la tenen.
- Segons els/les directors/es del mercat alguns/es paradistes realitzen accions individuals per la reducció de plàstics, però hi ha molta incertesa a l'hora de buscar solucions per la disminució del seu ús i cal més coneixement de les alternatives reals per substituir aquest material.
- En general, quan s'ha preguntat quines propostes veurien interessant per la reducció d'aquest tipus de residu, la majoria de directors/es pensa que la sensibilització als/les paradistes i les persones consumidores és el més important. Alguns d'ells/es també pensen que l'incentiu econòmic podria funcionar molt bé. En aquest sentit, els instruments que creuen que funcionarien millor són la sensibilització, seguit de les regulacions i, en últim lloc, els instruments econòmics (siguin incentius o penalitzacions).

Resultats de les opinions i tendències de les enquestes a paradistes

- La majoria de comerciants dels mercats creuen que cada cop hi ha més sensibilització respecte a l'ús del material plàstic tant per part dels paradistes com de les persones consumidores.
- De forma general, els/les paradistes creuen que fan accions per reduir el seu ús, però a l'hora de valorar les diferents accions que fan, moltes vegades no són suficients per a una reducció real d'aquest tipus de material a la parada. Molts d'ells/es, també creuen que la principal acció que s'hauria de realitzar per una reducció d'aquest material van encaminades a la sensibilització de les persones consumidores amb l'ús d'elements reutilitzables com carmanyoles, bosses de reixa, bosses de tela, ampolles de vidre o altres materials.
- Els/les paradistes no veurien amb bons ulls instruments econòmics per la reducció de plàstics en els mercats, ja que creuen que ells serien els principals afectats perquè haurien d'assumir aquest cost.

Resultats de les opinions i tendències de les enquestes a persones consumidores

- S'ha observat que el perfil de la persona consumidora al mercat és gent gran, ja que el 46% de les persones enquestades de forma aleatòria tenen una edat superior als 65 anys, i només un 17% té una edat inferior als 39 anys.
- Les persones consumidores normalment són compradors habituals, ja que el 86% compra un o més d'un cop a la setmana.
- De forma general, pensen que hi ha un ús excessiu del plàstic i el 90% veuria positivament una reducció de plàstic en els mercats.
- Cal destacar que la majoria de les persones consumidores estarien disposades a realitzar canvis personals per tal de reduir els productes plàstics.

Grau de compliment de normatives als mercats (1).

Directiva 2019/904 :

- Prohibició dels següents envasos d'un sol ús: bastonets d'orelles de cotó, coberts i plats de plàstics, agitadors de begudes, palletes, pals de globus i tasses i envasos per a begudes i aliments de polietilè expandit

Directiva pendent de transposició, inici de prohibició estimat a l'any 2021 Tot i que encara no està vigent, actualment observem molts d'aquests materials a les parades del mercat. Algunes parades de forma individual treballen per la reducció d'aquests materials

- Reducció del consum dels gots de begudes.

Data límit 2026. No s'observen mesures per aquests productes.

- Envasos per emportar: mesures de responsabilitat ampliada al productor.

Data límit 2024. Actualment no es fan accions enfocades en aquest sentit

Grau de compliment de normatives als mercats (2).

PRECAT:

- Per l'any 2020 respecte 2010: 90% de la totalitat de bosses comercials (amb nanses). Vigent.

Les bosses comercials s'ha reduït molt gràcies a dues accions concretes (Campanyes de sensibilització i entrega de bosses gratuïtes reutilitzables i cobrament de les bosses comercials obligatòria per legislació).

- Reducció de residus municipals en un 15% . Vigent.

El 33% del producte que arriba al mercat es fa amb elements retornables

No existeixen accions específiques per la reducció d'envasos d'un sol ús, tot i que actualment s'està dissenyant una diagnosi i un pla de reducció de plàstics.

De forma individual, una part de comerciants accepten elements reutilitzables (carmanyoles, bosses de tela, bosses de reixa....)

Grau de compliment de normatives als mercats (3).

Pla estratègic de Mercats de Barcelona:

- Substitució de caixes de porexpan per altres d'un material diferent. Vigent.

Encara existeixen parades que utilitzen caixes de porexpan.

- Reducció de l'embalatge. Vigent.

Depèn de les parades, però encara queda camí a recórrer

- Utilització de materials reciclats sempre que sigui possible. Vigent.

Depèn de les parades, però encara queda camí a recórrer

- Minimització dels embolcalls en els productes venuts pels paradistes (distribució de bosses reutilitzables o compostables). Vigent.

Depèn de les parades, però encara queda camí a recórrer

02

PROPOSTA D'ACTUACIÓ 2021-2023

INSTITUT MUNICIPAL DE MERCATS DE BARCELONA

1. CONCURS SECRETARIA TÈCNICA I FORMACIÓ

(propostes 1, 2 i 8 de la Diagnosi)

- Es planteja fer licitació d'un concurs obert per dos anys (1+1) que inclouria:

a) Secretaria de suport i assessorament tècnic del Projecte i seguiment de les accions:

- Preparació i endegada del Pla per la reducció de plàstics.
- Implantació, desenvolupament, seguiment i avaluació de les actuacions del Pla.
- Elaboració de materials i documents d'informació, divulgatius i educatius.
- Negociació i redacció de conveni entre proveïdors d'envasos compostables i reutilitzables amb la FEMM.
- Creació d'una guia de recomanacions per a la compra d'envasos primaris
- Definició d'indicadors i informes d'avaluació.

b) Pla de formació Residu Zero tant a personal de l'IMMB (Directors/res), com a comerciants i clients:

- Sessions per a directors/es i presidents/es dels mercats (4 sessions)
- Sessions formatives i divulgatives adreçades als paradistes (20 sessions)
- Tallers d'aprofundiment (6 sessions)
- Sessions informatives per als clients dels mercats (10 sessions)
- Elaboració de càpsules informatives (XXSS,...) (5 videos)

2. TRASLLAT DE MESURES D'OBLIGAT COMPLIMENT (1)

(propostes 2, 5, 6 i 10 de la Diagnosi)

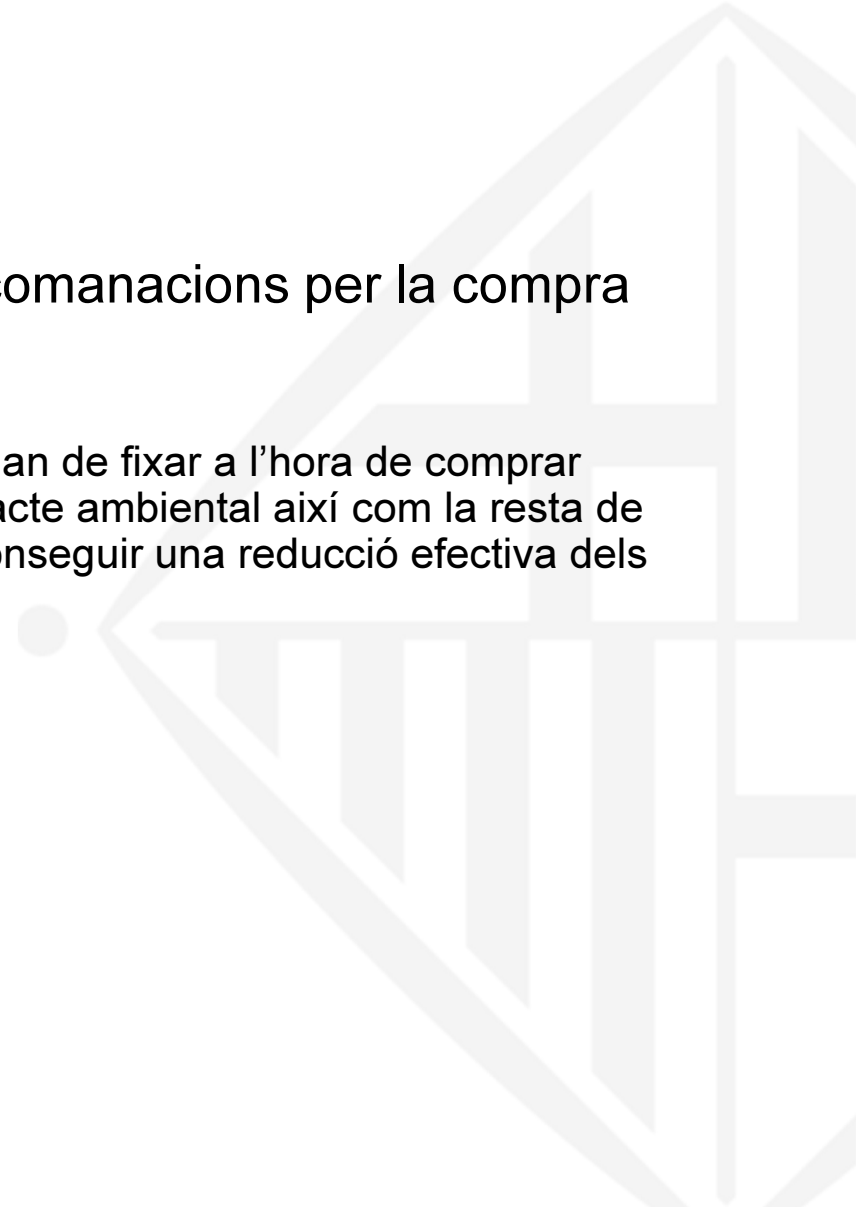
- Estratègia per a l'entrada en vigor de diferents normes d'obligat compliment:
 - A partir de l'any 2021 es prohibiran els següents productes: Coberts i plats de plàstic, bastonets de cotó, canyetes de plàstic o envasos de menjar i beguda de poliestirè expandit.
 - A partir de l'1 de gener de l'any 2021 es prohibirà la venda de bosses de plàstic lleugeres i molt lleugeres en els punts de venda de béns o productes, a excepció si són bosses compostables o altres materials que no siguin plàstic.
 - Obligatorietat per les administracions d'adoptar mesures per reduir l'aigua envasada i fomentar les envasos retornables i el consum d'aigua de xarxa (Art.17) així com l'obligatorietat pels establiments de restauració d'oferir aigua no envasada de manera gratuïta
- Campanya informativa i divulgativa d'aquestes mesures.
 - Definició de planning per a la seva entrada en vigor..
 - Llista de proveïdors.

3. TRASLLAT DE MESURES D'OBLIGAT COMPLIMENT (2)

(propostes 2, 5, 6 i 10 de la Diagnosi)

- Creació i disseny d'una guia de recomanacions per la compra d'envasos primaris:
 - on s'explica als **comerciants** en què s'han de fixar a l'hora de comprar envasos d'un sol ús amb un menor impacte ambiental així com la resta de accions que es poden adoptar per a aconseguir una reducció efectiva dels plàstics als mercats.

4. VENDA D'ENVASOS REUTILITZABLES A LES PARADES DELS MERCATS

(proposta 4 de la Diagnosi)

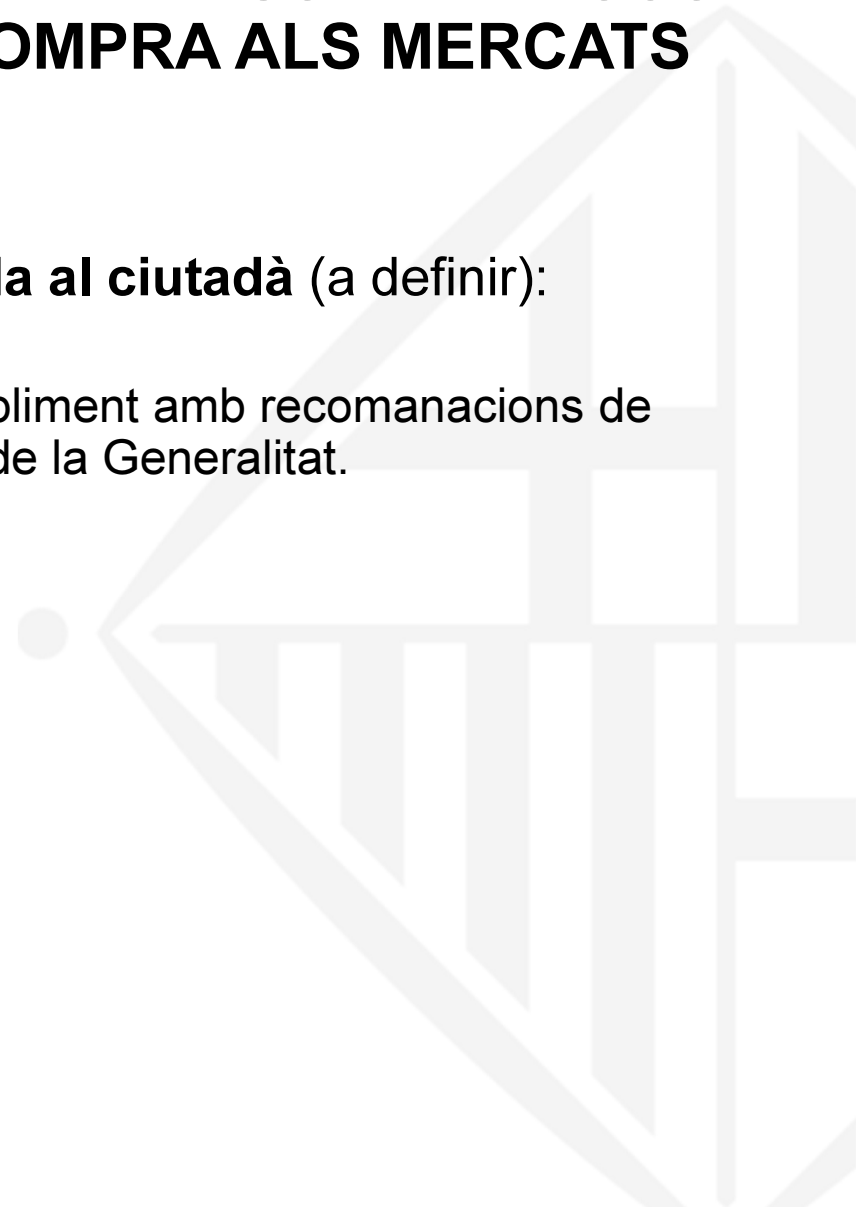
- Acció a negociar i realitzar conjuntament amb la FEMM.
- Definició dels envasos a adquirir i vendre pels diferents sectors (Carmanyola + carn, carmanyola + peix, carmanyola + precuinat, bossa de reixa + fruita/verdura, senalla + pack de fruita i verdura, bossa de tela per productes a granel, envasos de vidre, etc).
- Cerca de proveïdors.
- Definició del preu de venda al públic (1€).
- Calendari lligat a campanya divulgativa.

5. CAMPANYES PER FOMENTAR L'ÚS D'ENVASOS REUTILITZABLES EN LA COMPRA ALS MERCATS

(proposta 3 de la Diagnosi)

- Campanya de Comunicació **dirigida al ciutadà** (a definir):
 - Premsa
 - Cartelleria per al fons de cada establiment amb recomanacions de l'Agència de Consum i de Residus de la Generalitat.
 - WEB
 - XXSS
 -

MMMMMM
MM MM
MM MM
MM MM
MMMMMM
MM MM
MM MM
MM MM
MMMMMM

Mercats de Barcelona

Ajuntament
de Barcelona

